

Vergaderjaar 2021–2022

33 529

Gaswinning

Nr. 993

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 maart 2022

Voor bewoners en ondernemers in het aardbevingsgebied die te maken krijgen met schade is het belangrijk dat deze schade snel en ruimhartig vergoed wordt. Het is terecht dat bewoners in de verschillende gesprekken die ik voer in de regio hier aandacht voor vragen. In deze brief geef ik u een stand van zaken over een aantal onderwerpen inzake of gerelateerd aan de schadeafhandeling in Groningen. Ik ga in op de voortgang van de schadeafhandeling en diverse toezeggingen die daaraan raken. Ook informeer ik u over de evaluatie van de Tijdelijke wet Groningen en de uitvoering van de motie Beckerman¹ over de aanpak voor de compensatie van waardedaling aan bewoners die van de NAM een lagere vergoeding hebben ontvangen.

Algemeen beeld IMG

Met de oprichting van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) in juli 2020 is de schadeafhandeling volledig in publieke handen geplaatst. Inmiddels heeft het IMG meer dan 126.000 meldingen van fysieke schade afgehandeld met een totaalbedrag aan schadevergoedingen van circa 833 miljoen euro. Het IMG heeft circa 101.000 besluiten genomen ter vergoeding van schade door waardedaling met een totaalbedrag van 460 miljoen euro. In november is het IMG gestart met de vaste vergoeding. Tot nu toe zijn er ruim 11.000 aanvragen ingediend voor de vaste vergoeding en is er circa 69 miljoen euro uitgekeerd. Daarnaast kunnen bewoners sinds 15 november 2021 een vergoeding voor immateriële schade aanvragen. Het IMG heeft tot nu toe meer dan 3.200 aanvragen voor immateriële schade ontvangen en voor 1,3 miljoen euro aan immateriële schade uitgekeerd. In totaal heeft het IMG 441 besluiten genomen, waarvan 416 aanvragen zijn toegewezen.

¹ Kamerstuk 33 529, nr. 951.

Doorlooptijd fysieke schademeldingen

Tijdens het debat van 9 december jl. (Kamerstuk 33 529, nr. 942) heeft mijn voorganger aangegeven dat de doorlooptijd van fysieke schademeldingen een punt van zorg is en dat het belangrijk is snel terug te gaan naar de door het IMG beoogde doorlooptijd van maximaal een half jaar. In mei 2021 heeft het IMG de afhandeling van schademeldingen gepauzeerd, om bewoners de mogelijkheid te geven indien gewenst gebruik te kunnen maken van de vaste vergoeding van 5.000 euro. Hierdoor liepen de doorlooptijden op en nam ook de omvang van de werkvoorraad toe. Het IMG heeft de vaste vergoeding op 1 november 2021 opengesteld voor nieuwe schademeldingen. De eerder binnengekomen en gepauzeerde dossiers zijn vanaf 8 december 2021 in behandeling genomen. Het aantal meldingen van fysieke schade die het IMG wekelijks ontvangt is sterk toegenomen na de start van de vaste vergoeding; gemiddeld genomen vinden er nu 1400 meldingen plaats per week. Voorheen kwamen wekelijks

800–1000 aanvragen binnen. Het IMG verwachtte dat in de loop van januari 2022 een daling in de verwachte en gerealiseerde doorlooptijd zichtbaar zou worden als gevolg van de start van de vaste vergoeding. Het IMG heeft laten weten dat de eerste ervaringen goed zijn en dat de vaste vergoeding het beoogde effect lijkt te hebben. Daarmee lijkt de vaste vergoeding in een behoefte te voorzien. De gerealiseerde doorlooptijd bedraagt nu 14 weken, tegenover 22 weken eind december. Dit is binnen het streven van het IMG om meldingen van fysieke schade in maximaal een half jaar af te handelen. Het IMG berekent dit aan de hand van de doorlooptijd van de laatste 2.500 besluiten. De komende tijd is van belang dat deze dalende trend zich voortzet. Ik blijf dit nauwlettend volgen en blijf hierover in gesprek met het IMG.

Indexatie hoogte schadevergoeding

Uw Kamer uitte tijdens het commissiedebat Mijnbouw/Groningen op 9 december jl. zorgen over de stijgende bouwkosten en de verdiscontering daarvan in de vergoedingen voor fysieke schade. Het IMG hanteert voor de berekening van vergoedingen van fysieke schade een calculatiemodel. Dit calculatiemodel is tot stand gekomen op basis van advies van schade-expertisebureaus en is gevalideerd via een extern bouwkostenadviesbureau. Daarnaast is er periodiek contact over de prijsontwikkelingen tussen het IMG en deskundige partijen. Bij kostenontwikkelingen in de loop van een kalenderjaar kunnen de prijzen worden geïndexeerd. Zo sluit de hoogte van een schadevergoeding aan bij een eventuele sterke prijswijziging. Naar aanleiding hiervan heeft in 2020 een indexatie plaatsgevonden. Eind 2021 is voor het laatst met deskundigen gekeken naar de prijsontwikkelingen, toen werd geen aanleiding gevonden voor een indexatie. Het calculatiemodel als geheel wordt elke drie jaar herijkt. Aangezien het calculatiemodel nu drie jaar in gebruik is, zal in 2022 een herijking van het calculatiemodel plaatsvinden, waarin ook opnieuw wordt gekeken naar prijsontwikkelingen. Het IMG zal hierover communiceren zodra de uitkomsten bekend zijn.

Schade-experts

Tijdens het plenaire debat over Groningen van 14 april 2021 (Handelingen II 2020/21, nr. 68, item 12), heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd om bij het IMG te informeren naar schade-experts die eerder veel meldingen zouden hebben afgewezen en nu weer werkzaam zijn bij het IMG. Het IMG heeft aangegeven de onafhankelijkheid van deskundigen op meerdere manieren te waarborgen. Zo werkt het met strenge vereisten

van onafhankelijkheid waar de deskundigen aan moeten voldoen om elke schijn van partijdigheid uit te sluiten.² Daarbij kunnen schademelders een zienswijze indienen op de voorgestelde deskundige en op deze wijze een verzoek doen voor een andere deskundige. Ook heeft de schademelder de mogelijkheid om een *disclosure statement* aan te vragen van de deskundige die is toegewezen. In dit document verklaart de deskundige geen persoonlijke of zakelijke banden te hebben met NAM, het Centrum Veilig Wonen (CVW), het Ministerie van EZK, de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) of het IMG. Met deze informatie kan een aanvrager ook zelf de voorgestelde deskundige beoordelen. Hier wordt in de praktijk vrijwel geen gebruik van gemaakt. Gelet op de genoemde waarborgen, heb ik geen aanleiding om te twifelen aan de onafhankelijkheid van deze deskundigen.

Start regeling immateriële schade

Afgelopen zomer is het IMG gestart met een regeling voor vergoeding van immateriële schade voor een eerste (pilot)groep van honderd huishoudens. In deze fase is 91% van de aanvragen gehonoreerd voor een totaalbedrag van 809.000 euro. De bevindingen uit de pilot zijn meegenomen in de definitieve werkwijze van het IMG. Op 15 november 2021 is het IMG begonnen met het breder openstellen van de regeling.³ Net zoals bij de waardedalingregeling, heeft het IMG ervoor gekozen om de regeling gefaseerd per postcodegebied open te stellen. Inwoners uit meerdere gemeenten kunnen momenteel al een vergoeding aanvragen.⁴ Het IMG zal de komende tijd de gefaseerde uitrol voortzetten naar de overige gemeenten. Ook minderjarigen kunnen op termijn een vergoeding voor immateriële schade aanvragen.

Schadeafhandeling bij agrariërs

Agrariërs kunnen voor schade door bodembeweging bij het IMG terecht. Dit geldt voor fysieke schade, inkomstenderving en andere vormen van gevolgschade, immateriële schade, schade aan mestkelders en waarde-daling van het woongedeelte. Het IMG heeft 1.613 schademeldingen afgehandeld met een agrarisch kenmerk, 778 meldingen zijn nog in behandeling. Agrariërs die binnen de scope van de versterkingsoperatie vallen, kunnen voor reparaties en vergoedingen bij de NCG terecht. Mijn voorganger heeft uw Kamer op 9 december jl. toegezegd bij het IMG na te gaan of er gekeken kan worden naar de mestkelderregeling. Deze brief bevat naar aanleiding hiervan een nadere duiding van de totstandkoming van de regeling en de aanpak voor specifieke problematiek waar agrariërs in het aardbevingsgebied mee te maken kunnen hebben.

Specifiek voor mestkelders heeft het IMG, mede op verzoek van de sector, begin 2020 een panel van deskundigen gevraagd te adviseren over de wijze waarop het IMG schade aan mestkelders als gevolg van de gaswinning dient te beoordelen. Dit advies is op 25 september 2020 gepubliceerd.⁵ Na publicatie is door het IMG bij de totstandkoming van de werkwijze tijd ingeruimd voor afstemming met de agrarische sector met hoor en wederhoor. Hierna heeft het IMG in mei 2021 zijn werkwijze inzake de mestkelderregeling gepubliceerd.⁶ Op basis van het genoemde

² De eisen vindt u op de website van het IMG. Vereisten voor deskundigen (schadedoormijnbouw.nl).

³ Hiermee is invulling gegeven aan de gewijzigde motie van het lid Dik-Faber c.s. over immateriële schade op een rechtvaardige wijze vergoeden (Kamerstuk 35 250, nr. 43).

⁴ Immateriële schade (schadedoormijnbouw.nl).

⁵ Advies schade mestkelders opgeleverd (schadedoormijnbouw.nl).

⁶ Start van afhandeling schade mestkelders (schadedoormijnbouw.nl).

advies is voor mestkelders een ander effectgebied vastgesteld dan dat voor reguliere panden; bij mestkelders ligt de grenswaarde op een minimale trillingssnelheid van 10 mm/s (bij reguliere panden geldt een minimale trillingssnelheid van 2 mm/s). Volgens het adviesrapport kan het ontstaan van schade bij mestkelders in het aardbevingsgebied namelijk worden uitgesloten als de waarde van de trillingssnelheid van een beving kleiner is dan 10 mm/s. Dit geldt voor zowel gemetselde mestkelders, als mestkelders van gewapend beton. De positie en constructie van mestkelders, maken dat andere normen van toepassing zijn dan bij reguliere (bovengrondse) panden.

Het IMG is per 1 september 2021 gestart met de mestkelderregeling. Belangrijkste wijziging in de werkwijze ten opzichte van het advies van deskundigen, is de verhoging van de vergoeding, van 8,50 euro naar 10,00 euro per kubieke meter mest. In totaal zijn 252 aanvragen voor vergoeding van schade aan mestkelders bij het IMG binnengekomen. Van de 252 mestkelders is bij 142 mestkelders vastgesteld dat de trillingssnelheid lager lag dan 10 mm/s. De betreffende eigenaren hebben van het IMG een brief ontvangen met een afwijzing van hun aanvraag. Hierop heeft het IMG tien bezwaarschriften ontvangen. De overige aanvragen hebben inmiddels een deskundige toegewezen gekregen die de schade aan de betreffende mestkelder zal onderzoeken en daarover zal adviseren aan het IMG, waarna het IMG een besluit neemt.

Bij agrariërs kan bredere problematiek spelen dan alleen aardbevingsproblematiek. Om deze problematiek integraal met schadeherstel en versterking op te kunnen pakken is in maart 2021 onder regie van de provincie Groningen het Agroprogramma van start gegaan, waarvoor vanuit de bestuurlijke afspraken in november 2020 19 miljoen euro beschikbaar is gesteld⁷. Het Agroprogramma werkt aan een sterkere agrarische sector in het aardbevingsgebied, door meer samenhang te brengen in de complexe situaties die zijn ontstaan vanwege de schadeafhandeling of de versterkingsoperatie in combinatie met het bedrijf. Belangrijk hierbij is de inzet van consultants die agrariërs ondersteunen en ontzorgen, bijvoorbeeld door coördinatie en begeleiding van boeren in het contact met de NCG en het IMG. Er is behoefte aan meer juridische, bouwkundige, landbouwkundige, planologische, sociaal-emotionele of bedrijfseconomische expertise, hiervoor heeft de provincie de subsidieregeling «deskundigenkosten Agroprogramma» ontwikkeld die afgelopen najaar is gestart. In 2021 zijn de eerste 45 casussen bij het Agroprogramma aangemeld en in behandeling genomen. Het betreft zowel akkerbouw-, tuinbouw- als melkveebedrijven.

Evaluatie Tijdelijke wet Groningen

Met motie van het lid Grinwis⁸ is de regering verzocht zo snel mogelijk te evalueren of de huidige toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden voldoende uitkomst biedt voor bewoners met zware schade. In de Tijdelijke wet Groningen (Kamerstuk 35 250) is een evaluatiebepaling opgenomen op basis waarvan de wet twee jaar na de inwerkingtreding, op 1 juli 2020, geëvalueerd moet zijn. Bovengenoemde motie zal ik bij deze evaluatie betrekken, evenals de motie van het lid Van Otterloo⁹ die de regering verzoekt te expliciteren hoe bepaald wordt dat voldaan is aan criteria voor het aflopen van de Tijdelijke wet Groningen. Momenteel wordt een extern onderzoeksbureau geworven om deze evaluatie op

⁷ Hierover bent u begin 2021 geïnformeerd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) (Kamerstuk 33 529, nr. 846).

⁸ Kamerstuk 33 529, nr. 857.

⁹ Kamerstuk 33 529, nr. 33.

onafhankelijke wijze uit te voeren. Na afronding van de evaluatie zal ik uw Kamer informeren.

Herbeoordeling waardedaling

Op 19 november 2021 heeft mijn ambtsvoorganger aan uw Kamer gemeld¹⁰ dat er eenmalig 25 mln. euro is vrijgemaakt voor een regeling waarmee bewoners tegemoet gekomen worden voor het eventuele verschil in de vergoeding voor schade door waardedaling toegekend door het IMG enerzijds en de NAM anderzijds. Met het aannemen van de motie Beckerman c.s.¹¹ heeft uw Kamer het kabinet verzocht om voor 1 maart een plan van aanpak te sturen waarin staat wanneer mensen de aanvulling van de compensatie kunnen verwachten. Ik ga hieronder in op de te zetten stappen en het mogelijke moment van afronding daarvan.

Het IMG heeft bevestigd dat het deze regeling wil uitvoeren. Dit betekent dat het IMG naast de huidige werkzaamheden deze regeling voorbereidt. De individuele herbeoordeling zal gedaan worden op basis van de werkwijze die het IMG hanteert voor schade door waardedaling. De procedure wordt zo eenvoudig mogelijk gemaakt en zal naar verwachting een korte doorlooptijd kennen, vergelijkbaar met de bestaande waardedalingenregeling. Omdat deze taak een aanvulling is op de bestaande taken van het IMG, werk ik daarnaast aan een wettelijke grondslag. Ik ben voornemens de grondslag voor deze taak via algemene maatregel van bestuur¹² (AMvB) toe te voegen aan de taken van het IMG. De totstandkoming is inmiddels gestart en doorloopt een vaste procedure, waarbij de AMvB in consultatie wordt gebracht, er een uitvoeringstoets door IMG wordt uitgevoerd en er advies van de Raad van State wordt gevraagd. Deze stappen hebben alle een eigen doorlooptijd, die ik niet in alle gevallen zelf in de hand heb. Ik wil de stappen die het IMG en ik moeten zetten om deze regeling in uitvoering te brengen in de tijd zoveel mogelijk gelijk op laten lopen, zodat het IMG na de zomer zo snel mogelijk van start kan gaan met het uitkeren van compensatie aan deze bewoners.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
J.A. Vijlbrief

¹⁰ Kamerstuk 33 529, nr. 914.

¹¹ Kamerstuk 33 529, nr. 951.

¹² Op grond van artikel 2, lid 8, van de Tijdelijke wet Groningen.